

METODE SI TEHNICI DE FORMARE A ADULTILOR

Termenul de metoda deriva etimologic din doua cuvinte grecesti (odos-cale; metha-spre, catre) deci cale spre...

Definitie

In instruire metoda se refera la calea care va fi urmata pentru atingerea obiectivelor pedagogice, adica insusirea de cunostinte noi, priceperi si deprinderi, care trebuie intelese si aplicate ulterior in practica.

Optiunea formatorului pentru o anumita metoda se face tinand cont de continutul procesului de instruire, de particularitatile de varsta si individuale ale cursantilor, de psihosociologia grupului, de mijloacele de invatamant avute la dispozitie, de experienta si competenta didactica a profesorului. Pana la urma, alegerea si utilizarea oricarei metode pedagogice este o arta, pentru ca necesita o adaptare, la o situatie precisa, a unor indicatii generale date de cartile de pedagogie(dupa Gaston Mialaret, 1981).

Nu putem afirma aprioric ca o metoda este mai buna decat alta, sau ca este mai de dorit, decat daca tinem cont de contextul in care metoda urmeaza sa fie aplicata, de continutul secventei de instruire.

Clasificarea metodelor:

a) dupa istoric

- metode traditionale, clasice (expunerea, conversatia, exercitiul etc.)
- metode moderne, de data mai recenta (problematizarea, brainstorming-ul)

b) dupa gradul de angajare al cursantilor la instruire:

- metode expositive sau pasive, concentrate pe memoria reproductiva si pe ascultarea pasiva;
- metode active, care suscita activitatea de explorare personala

c) dupa forma de organizare a activitatii:

- metode individuale, cu fiecare cursant
- metode de grup(cu grupe omogene sau eterogene)
- metode combinate care alterneaza variantele de mai sus

Descrierea principalelor metode de invatamant

a. Expunerea.

Consta in prezentarea de catre profesor a unor cunostinte noi, pe cale orala, in structuri bine incheiate, ceea ce garanteaza o eficienta sporita, prin transmiterea unui volum mare de informatii intr-o unitate de timp determinata. Expunerea cunoaste mai multe variante:

- explicatia care consta in dezvaluirea unui adevar stiintific pe baza unei argumentatii deductive. Accentul cade mai mult pe receptare si mai putin pe interpretare.

- Prelegerea consta in expunerea de catre formator a unui volum mare de cunostinte, bine organizate si sistematizate si care presupune o mare maturitate receptiva a cursantilor. Se recomanda utilizarea aplicatiei PowerPoint

Intrebare:

Avantaje si dezavantaje in utilizarea acestei metode?

Avantaje: cale simpla si directa de transmitere a unor cunostinte

Dezavantaj: Deoarece cursantilor li se furnizeaza " cunostinte deja digerate" predispune la formalism, pasivism si absenta spiritului critic. Comunicarea este unidirectionala, feed-back-ul este mai slab si de aceea trebuie combinata cu intrebari, luari de pozitie, incercari de problematizare)

Recomandari pentru eficientizarea metodei:

- *expunerea cu oponent sau co-formator*, forma dramatizata a expunerii propriu-zise, care presupune prezenta unui co-formator. Prin ridicarea unor intrebari, crearea unor situatii problematice, se invioreaza mersul expunerii, se imprima un caracter euristic cautarii unor solutii, rezolvarii unei probleme
- dupa prezentarea conceptelor de baza acestea trebuie consolidate prin exemple sau exercitii, iar la sfarsitul fiecare activitati nu trebuie sa lipseasca momentul de rezumare

b. Conversatia euristica

Este o metoda bazata pe dialog, de incitare a cursantilor prin intrebari, care are la baza maieutica socratica, arta socratica a aflarii adevarului printr-un sir de intrebari bine puse. Veritabila cunoastere nu consta doar in raspuns ci are la baza un proces de chestionare permanenta. Intrebarile pot fi si "artificiale, premeditate , cand profesorul straneste cursantul sa gaseasca solutii, sa iasa din pasivitate si conformism, stimuland initiativa si pasivitatea. Intrebarea este o invitatie la actiune, un ferment al activitatii mintale(Cerghit) . Cand pui o intrebare luminezi lucrurile, proiectezi un fascicul de lumina, in care lucrurile pot aparea mai clar (Noica, 1978).

In functie de circumstante intrebarile pot fi de tip:

- Reproductiv (ce?, unde?, cand?)
- Productiv (de ce ? cum ?)
- Ipotetic (dar daca ? ce credeti voi despre? nu cumva, oare?)

Intrebare:

Avantaje si dezavantaje in folosirea acestei metode?

Tipuri de intrebari indicate?(Ultimele doua tipuri de intrebari sunt mai indicate deoarece determina gasire a unor noi raspunsuri, presupunand un grad mai mare de activizare).

c) Metoda studiului de caz

Consta in prezentarea unor situatii tipice, reprezentative, semnificative, ale caror caracteristici sunt analizate pentru identificarea cauzelor care au determinat aparitia unui fenomen, care este evolutia lui, cum poate fi influentat. Cazurile trebuie alese cu grija, printr-o atenta inspectare a a campului cazuistic si prin

identificarea acelor situatii care aduc note semnificative pentru domeniul respectiv si care sa poata fi comentate de catre cursanti. li determina pe cursanti sa inteleaga situatii complexe si sa-si imagineze solutiile posibile. Chiar daca participantii la curs pot avea opinii diferite incercati sa mentineti echilibrul grupului. Imaginati-va intrebarile care pot fi puse de cursanti dar structurati si propriile intrebari, care sa-i faca sa se gandeasca la responsabilitatile proprii.

Intrebare

Avantaje si dezavantaje in folosirea acestei metode?

d) Brainstorming-ul

este mai mult o metoda de stimulare a creativitatii care se utilizeaza in discutii, dezbateri pentru formarea la cursanti a unor calitati imaginative, creative. Metoda asaltului de idei se numeste si metoda marelui DA intrucat pe moment sunt retinute toate ideile, se capta totul, nu se respinge nimic, procesul de evaluare are loc ulterior (eliberarea imaginatiei prin anulara cenzurii intelectuale)

Sedinta de brainstorming incepe prin enuntarea unei probleme, dupa care, in mod spontan se emit solutii, fara preocupari de cautare a validitatii. Conteaza cantitatea si nu calitatea. Pot fi emise si idei bizare, non-standard. Nimeni nu are voie sa contrazica ideile colegilor.

Formatorul care initiaza un moment de brainstorming trebuie sa aiba tact pedagogic si sa apropuna spre rezolvare probleme care au un interes real. Evaluarea solutiilor generate de grup se face dupa un anumit timp, prin selectarea ideilor valabile.

Intrebare?

Dati cateva exmple de situatii in care aceasta metoda poate fi utilizata!

e) Jocul de rol

Consta in provocarea unei discutii plecand de la un joc dramatic pe o problema cu incidenta directa asupra unui subiect ales. Subiectul jucat trebuie sa fie familiar, extras din practica curenta profesionala. Se cer unor membri ai grupului sa improvizeze un scenariu. Jocul propriu-zis nu trebuie sa dureze mai mult de 5-10 minute, dupa care vor interveni comentariile spectatorilor. In jocul de rol structurat formatorul creaza scenariul, ofera fiecarui actor indicatii precise cu privire la personajul care va trebui interpretat, (pozitia acestuia cu privire la subiectul in discutie), **dupa care formatorul prezinta elementele de buna practica!**

Jocul de rol conduce la realizarea urmatoarelor obiective: invatarea modurilor de gandire, traire si actiune specifice unui anumit statut; dezvoltarea empatiei si a capacitatii de intelegere a opiniilor, trairilor si aspiratiilor altora, stimularea aptitudinii de a intelege si evalua orientarile valorice ale partenerilor de interactiune; formarea competentei de a rezolva situatii problematice dificile, verificarea corectitudinii comportamentelor formate.

Intrebare:

La ce trebuie sa fie atenti cursantii nedistribuiti in piesa?

- natura problemei

- care este sursa conflictului intre personaje/roluri
- semne observabile ale comportamentului verbal si nonverbal
- sentimente exprimate

f) Lucrul pe grupe

Metoda pedagogica in care cursantii lucreaza impreuna pentru identificarea si intelegerea comuna a informatiilor cu privire la un subiect (discutii, activitati, identificarea unor solutii).

Recomandari:

- atentie la spatiu, aranjatul salii, la nivelul de zgomot din timpul activitatilor
- cursantii trebuie sa dispuna de cunostintele si abilitatile necesare pentru efectuarea activitatii
- instructiunile trebuie sa fie clare

Bibliografie:

Manualul formatorului in domeniul protectiei si promovarii drepturilor copilului - ANPDC 2007

Pedagogie, Constantin Cucos, Iasi, 1996

Metode active in pedagogia adultilor, Roger Mucchielli, EDP 1982

Curriculum pentru pregatirea supervizorilor din sistemul de protectie a copilului, Jordan Institute, North Carolina School of Social Work, World Vision, CRIPS, 2001

Sursa: CRIPS, « Suport de curs Formare de formatori »